

SYSTEEMTHEORETISCHE PSYCHOTHERAPIE

opleiding

Interactie-Academie vzw
Van Schoonbekestraat 33
B-2018 Antwerpen

e-mail: secretariaat@Interactie-Academie.be
tel.: 00 32 (0)3/237 01 52
fax: 00 32 (0)3/248 69 31

OPLEIDING SYSTEEMTHEORETISCHE PSYCHOTHERAPIE

opleiding

UITGANGSPUNT

In de Psychotherapie Opleiding is het systeemtheoretisch model een leidraad. Dit betekent dat psychisch lijden gekaderd wordt in de verbindingen en systemen waarin mensen leven. De ‘psyche’ wordt beschouwd als een dynamische en complexe verstrengeling tussen voelen, doen én denken, én in permanente verbinding met het sociale. De unieke systeeminvloeden die samenhangen met een diversiteit aan leef- en betekeniswerelden van mensen vormen voor systeemtheoretisch georiënteerde psychotherapeuten het vertrekpunt van hypothesevorming en verandering. Dit uitgangspunt vraagt van psychotherapeuten creativiteit en inlevingsvermogen in uiteenlopende contexten. Ook het besef van eigen ervaringen wordt binnen dit uitgangspunt gestimuleerd.

De opleiding Systeemtheoretische Psychotherapie streeft een integratie na tussen een theoretische visie, de daaraan verbonden methoden en technieken, plus de werkpraktijk en de persoon van de therapeut. Deze integratie weerspiegelt de complexiteit en gelaagdheid van het psychotherapeutische werk. Gedurende de gehele opleiding wordt aandacht geschonken aan theorie, aan methodetraining en aan het onderkennen en begrijpen van systeeminvloeden, middels supervisie en leertherapie. De psychotherapeutische kennis en vaardigheden vanuit het systeemtheoretisch model kunnen immers niet verworven worden zonder dat de deelnemers enige beïnvloedingen leren zien met betrekking tot de systemen waar hun cliënten, maar ook zichzelf, deel van uitmaken.

TOELATINGSVOORWAARDEN

Van de kandidaten wordt verwacht dat zij:

1. een toepasselijke Universitaire opleiding genoten hebben, zoals geneeskunde met specialisatie psychiatrie, mens- of gedragswetenschappen, of een opleiding Hoger Niet Universitair Onderwijs gevolgd hebben op gelijkaardige terreinen (voor Nederlanders: met V.O. of een aan V.O. gelijkgeschakelde opleiding)
2. minstens halftijds professioneel werkzaam zijn in de sector van de Geestelijke Gezondheidszorg, tweede of derde lijn
3. wat zij leren kunnen toepassen in een deontologisch autonoom en psychotherapeutisch kader
4. in hun werk een psychotherapeutisch mandaat hebben in overeenstemming met de ethische beroepscodes
5. zich ertoe verbinden tijdens de duur van deze opleiding geen andere psychotherapieopleiding te volgen
6. bereid zijn werk te maken van de eigen wijze waarop zij met mensen omgaan, zowel in privé- als in beroepsrelaties, en van de wijze waarop zij over samenleven en samenwerken denken
7. wanneer gevraagd, een schriftelijke verklaring van directie of teamverantwoordelijken kunnen voorleggen, waaruit blijkt dat zij in hun besluit tot het volgen van de psychotherapieopleiding gesteund worden en het geleerde kunnen toepassen
8. een voorprogramma gevolgd hebben bij ons Instituut (zie procedure).

OPLEIDINGSCURRICULUM

Opbouw

1ste jaar – theorie (inleiding) + methodetraining

- bouwstenen van het model
- diverse systeemscholen
- positionering van het eigen model

– start supervisie

2de jaar – theorie (verdieping) + methodetraining

- geweld, trauma
- genderproblemen
- kinderen en jongeren

– supervisie

– start leertherapie

– start intervisie

3de jaar – theorie (verdieping) + methodetraining

- paren
- gezinnen

– supervisie

– leertherapie

– intervisie

4de jaar – didactiek

– werkstuk

– intervisie

Theorie

Dit deel loopt over drie jaren. In het begin van de opleiding krijgt men de bouwstenen van de theorie aangereikt, die in de loop van de jaren in alle onderdelen verdiept en verfijnd worden. Theorie wordt vertaald en genuanceerd door de diversiteit van cliëntpraktijken en door het ingebrachte leertherapeutische materiaal. Er wordt van de deelnemers verwacht dat zij zicht krijgen op de diversiteit en complexiteit van leef- en betekeniswerelden waarin mensen leven en dat zij deze herkennen in het werk met cliënten en in hun eigen levenservaringen. De theorie omvat het aanreiken van een denkmodel over gedrag, tussenmenselijke moeilijkheden, psychopathologie, symptomen en klachten, met behulp van de premissen van een systeemtheorie: mensen, hun leefwerelden en betekenisverleningen bekeken als complexe systemen. De gelaagde verbindingen tussen individu en systeem worden vanuit deze premissen onder de loep genomen en toegepast binnen diverse hulpverleningssettings en contexten. De basis van de theorie omhelst een visie op communicatietheorieën (o.a. G. Bateson en P. Watzlawick), nader uitgewerkt in een beïnvloedingstheorie (A. Mattheeuws). Ook de perspectieventheorie (R. Laing), het sociaal-constructionisme (Gergen) en de toepassing daarvan op identiteit en menselijke moeilijkheden komen aan bod.

Het onderkennen van verscheidene systeemtherapeutische scholen (o.a. structurele, cybernetische, strategische, narratieve, intergenerationele benaderingen) en andere denkrichtingen (o.a. psychodynamische, gedragstherapeutische invalhoeken) en een positionering van het eigen systeemtheoretisch gedachtegoed is eveneens een facet binnen het theoriedeel.

In het tweede en derde jaar wordt de theorie verder genuanceerd. Er wordt aandacht besteed aan: paar/ouderbegeleidingen, gezinnen (waaronder de problematiek van éé noudergezinnen, nieuw samengestelde gezinnen en andere gezinsvormen) en (echt)scheiding. Ook geweld, trauma en genderissues worden in deze periode thematisch uitgediept.

Bij de afronding van het derde jaar wordt van de deelnemers verwacht dat zij systeemtheoretische hypothesen kunnen formuleren en kunnen reflecteren op de eigen psychotherapeutische interventies en effecten.

Training in methoden

In de methodetraining wordt stilgestaan bij de methodische specificiteit van de setting (individu, paar, gezin). Indicatiestellingen m.b.t. settingkeuzen en het therapeutisch hanteren van settingwisselingen zijn tevens vaste onderdelen.

De methodetraining krijgt haar beslag via de volgende ingangen:

- individu: het methodisch werken met een individu vanuit een systeemtheoretisch model. Het betreft hier problemen die gebracht worden door een individu en die belicht worden in verbondenheid met de leef- en betekeniswerelden van de betreffende cliënt;
- paar: het interveniëren in aanwezigheid van beide partners. Zowel paren met manifest relationele vragen, als paren, bij wie één of beide partners psychosomatische klachten of psychopathologische symptomen hebben, vragen om een geëigende methodiek. Men leert ook werken met ouderparen;

- gezin: interveniëren enerzijds in situaties waarbij het gezin de hoofdingang is, onafhankelijk van de setting en anderzijds in situaties waarbij alle of enkele leden van het gezin aanwezig zijn. De vragen kunnen variëren van problematische opvoedingssituaties tot psychopathologische problematiek bij een of meerdere gezinsleden, volwassenen of kinderen.

Bij de setting individu én gezin wordt aandacht geschonken aan specifieke methoden in het werken met **kinderen en jongeren** (bijvoorbeeld het hanteren van spelmateriaal).

Aangezien vele cliëntvragen rechtstreeks of onrechtstreeks te maken (kunnen) hebben met **werksituaties** en teamposities wordt eveneens aandacht besteed aan psychotherapeutische interventies die een cliënt mogelijkheden geeft deze werkcontext beter te overzien.

Dit onderdeel loopt over drie jaar, met – door de jaren heen – een verdergaande nuancering op verscheidene toepassingsgebieden.

In het eerste jaar krijgt men in aparte opleidingsonderdelen methodische handvatten aangereikt om geformuleerde systeemtheoretische hypothesen met betrekking tot individuele cliënten in de praktijk te brengen. Het uitproberen en bijslippen van systeemtheoretische toepassingen gebeurt in casuïstiekbespreking en rollenspelen.

In de loop van het eerste jaar wordt de cliëntpraktijk systematisch ingebracht (zie ook onder theorie en supervisie). Een van de doelen hierbij is het oefenen en evalueren van de gebruikte methoden en het vergroten van vaardigheden om te kunnen interveniëren binnen de context waarin de problemen zich voordoen.

In het tweede en derde jaar worden onder andere methoden geoefend binnen de topics geweld en trauma, (ouder)paren en gezinnen, kinderen en jongeren.

Supervisie

Dit opleidingsonderdeel is nauw verweven met de onderdelen theorie en methodiektraining. De supervisie start na het blok 'theoretische bouwstenen' in het eerste jaar. De deelnemers brengen hun eigen casuïstiek en leren middels intensieve besprekingen systeemtheoretische noties te toetsen aan en in hun eigen praktijk. Men krijgt zicht op de bredere verbanden waarin cliënten zich bevinden, leert systeemtheoretische hypothesen formuleren, oefent het aanbrenge en opbouwen van interventies en vergroot zijn mogelijkheden om effecten te toetsen waardoor hypothesen en interventies bijgesteld kunnen worden. In de supervisie wordt rekening gehouden met de werkcontext van de deelnemers, die specifieke psychotherapeutische mogelijkheden of onmogelijkheden genereert. Ook aan de persoon van de psychotherapeut, de verbindingen waarin hij of zij zich beweegt, zijn of haar grenzen, vaardigheden en werkstijl wordt in dit verband aandacht besteed.

Leertherapie

Zicht op beïnvloedingscircuits en creativiteit in het initiëren van verandering worden eveneens gestimuleerd door een leertherapie in groep.

Door stil te staan bij de eigen systemen en die van andere groepsleden leert men mogelijke betekenissen invoelen van emoties, cognities, gedragingen, omgangsvormen en systeemregels. Men leert de kracht onderkennen die hiervan uitgaat; hoe men beïnvloed wordt en ook hoe men zelf beïnvloedt. De opleider maakt tijdens de leertherapeutische fase gebruik van theorie en interventies uit een systeemtheoretisch model. De leertherapie start in het tweede jaar.

Intervisie

Vanaf het tweede jaar maakt men deel uit van een regionale intervisiegroep, bestaande uit collega's die de psychotherapieopleiding volgen of hebben gevolgd. Intervisie biedt de mogelijkheid samen met collega-psychotherapeuten ervaringen en hypothesen uit te wisselen en eigen denken en handelen aan te scherpen.

Van de deelnemers wordt verwacht dat zij tijdens de intervisie een actieve bijdrage leveren.

De intervisiegroepen komen minimaal drie uur per maand samen.

Didactiek

Dit gedeelte van de opleiding situeert zich in het vierde jaar. De deelnemers leren verworven kennis en vaardigheden toepassen in zogenaamde vormings- of leersituaties. In dit onderdeel krijgen zij richt- en denklijnen aangereikt met betrekking tot het geven van lezingen, cursussen of workshops. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij minimaal één kortdurend vormingsprogramma kunnen geven.

Werkstuk

In het vierde jaar van de opleiding maken de deelnemers hun werkstuk. Hierin toont men aan de hand van casuïstiek hoe men systeemtheoretische hypothesen formuleert, intervenueert en effecten evalueert. Het werkstuk vormt de neerslag van wat in de opleiding werd aangereikt en toont hoe deze kennis en vaardigheden door de betrokkene zijn geïntegreerd. De bespreking van het werkstuk vindt plaats in groep en is tevens een evaluatiemoment. Het moet de opleider toelaten te oordelen of de betrokkene:

- de aangereikte theorieën voldoende onderkent in een praktijksituatie;
- kan interveniëren, waarbij hij/zij rekening houdt met systeemregels, communicatiepatronen en contextgegevens;
- effecten van zijn/haar tussenkomsten ziet en kan afwegen in functie van het veranderingsdoel;
- ongewenste effecten kan bijstellen.

De mening van de opleider is hierbij doorslaggevend.

PROCEDURE

Inschrijving

Indien u zich kandidaat wil stellen voor de Opleiding Stysteemtheoretische Psychotherapie kunt u zich aanmelden via het bijgevoegde inschrijfformulier. De inschrijfkosten bedragen € 50,00.

Voorprogramma

U dient zich gelijktijdig in te schrijven voor een korte cursus bij ons Instituut. Het volgen van een dergelijk voorprogramma behoort tot de toelatingsvoorwaarden van de psychotherapieopleiding en heeft onder andere tot doel dat men kennis maakt met ons systeemtheoretisch gedachtegoed. Hierdoor kunnen beide partijen, kandidaat en opleider, een meer overwogen keuze tot deelname maken (zie overleggesprek). De uren die besteed zijn aan dit programma tellen mee in de totale opleidingstijd.

Op het inschrijfformulier vindt u enkele cursussen die als voorprogramma in aanmerking komen. Bij eventuele twijfels of uitzonderingen is het wenselijk vooraf contact op te nemen met de hoofdopleider.

Overleggesprek

Een uitnodiging voor een overleggesprek vindt plaats na afweging van de toelatingscriteria op basis van de informatie uit het inschrijfformulier. In het overleggesprek wordt bekeken in hoeverre taken, functie en werkcontext op ons opleidingsaanbod afgestemd zijn of kunnen worden. De motivatie van de kandidaten en de praktische mogelijkheden om deel te kunnen nemen worden eveneens besproken.

In het overleggesprek wordt aandacht besteed aan de verwachting van kandidaten met betrekking tot de psychotherapieopleiding en aan hun ervaringen met het systeemtheoretische gedachtegoed zoals aangereikt in het voorprogramma. Engagement in een langdurende en intensieve opleiding vraagt immers een zekere affiniteit met het denkmodel. De opleider informeert bij de cursusleider van het voorprogramma of de kandidaat ook volgens hem of haar deze affiniteit toont en vaardigheden heeft om in groep te functioneren. Eventuele bemerkingen worden met de betreffende kandidaat doorgenomen. Bij meningsverschil is de mening van de opleider doorslaggevend.

Kandidatenlijst

Wanneer er geen bezwaren zijn, wordt men na het overleggesprek geplaatst op een kandidatenlijst. Uit de kandidaten op deze lijst wordt elk jaar een groep van minimaal 12 en maximaal 14 deelnemers samengesteld. De samenstelling gebeurt op basis van voldoende verschillen en overeenkomsten tussen de deelnemers, met betrekking tot onder andere discipline, werkcontext, geslacht, leeftijd. Een evenwichtige groepsamenstelling vormt het fundament voor intense en rijke leerervaringen.

Twee maanden voor de start van de opleiding krijgen de kandidaten op de lijst bericht of zij wel of niet kunnen deelnemen aan het gevraagde opleidingsjaar.

VORM EN INTENSITEIT

De opleiding Systemtheoretische Psychotherapie start ieder jaar in oktober en loopt gedurende vier jaar (ongeveer 20 dagen per jaar met een totale contacttijd van 500 uren). In het tweede jaar wordt van de deelnemers verwacht dat ze zich buiten de opleidingsbijeenkomsten aansluiten bij een intervisiegroep, bestaande uit collega's die allen de systeemtheoretische psychotherapie opleiding volgen of gevolgd hebben. Daarnaast zullen de deelnemers tijd moeten voorzien voor persoonlijk werk, zoals het lezen en bestuderen van literatuur, het doornemen van werknota's en de voorbereiding van cursusdagen. Bij alle onderdelen wordt verplichte literatuur gegeven die schriftelijk wordt getoetst.

Men werkt tijdens de opleiding in gesloten groep. Dit houdt voor alle deelnemers een grote betrokkenheid in bij het groepsproces en de aangeboden leerstof. Elk groepslid verbindt zich er toe aan alle bijeenkomsten deel te nemen. Men kan niet inspringen in de loop van een jaar of onderdelen van de opleiding overslaan. De eigen inbreng, visie en werkervaring van deelnemers wordt bij alle onderdelen van de opleiding aangesproken.

De deelnemers die alle delen van het opleidingscurriculum doorlopen hebben, krijgen het certificaat van de opleiding Systemtheoretische Psychotherapie, voor die punten die men zich eigen heeft gemaakt.

OPLEIDERS

Ellen Reijmers (hoofdopleider): klinisch-psycholoog en geregistreerd psychotherapeut met als specialisatie psychoanalytische psychotherapie en opgeleid in de systeemtheoretische psychotherapie; lid BVOS (Belgische Vereniging van Opleiders in Systeemtherapie), lid BVRGS (Belgische Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie en Systeeminterventie), supervisor en opleider en leertherapeut NVRG (Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie).

met medewerking van:

- *Lieve Cottyn*: klinisch psycholoog-psychotherapeut; opgeleid in de systeemtheoretische psychotherapie, lid BVRGS, supervisor NVRG, werkzaam bij de Interactie-Academie en CGGZ Andante, jeugdteam Berchem.
- *Kris Decraemer*: klinisch psycholoog-psychotherapeut; opgeleid in de gestalttherapie en de systeemtheoretische psychotherapie, lid BVRGS, lid BIPE (Belgisch Instituut voor Psychotraumatologie en EMDR), werkzaam bij de Interactie-Academie.
- *Lieven Migerode*: klinisch psycholoog-psychotherapeut; opgeleid in de systeem- en familitherapie, lid BVRGS, werkzaam bij Feelings&Context en het Communicatiecentrum te Leuven.
- *Dany Baert*: psycholoog-psychotherapeut; opgeleid in de systeemtheoretische psychotherapie, lid BVOS, werkzaam bij de Interactie-Academie.
- *Luc Van den Berge*: maatschappelijk werker-psychotherapeut, opgeleid in de systeemtheoretische psychotherapie, medewerker van de Interactie-Academie.

Interactie-Academie vzw
Van Schoonbekestraat 33
B-2018 Antwerpen

e-mail: secretariaat@Interactie-Academie.be
website: www.Interactie-Academie.be
tel.: 00 32 (0)3/237 01 52
fax: 00 32 (0)3/248 69 31

INSCHRIJVINGSFORMULIER¹

opleiding *Systeemtheoretische psychotherapie*

persoonlijke gegevens

naam/voornaam:
man/vrouw:
straat: nr:
postnummer: woonplaats:
telefoonnummer:
e-mail:
geboortedatum:
burgerlijke staat: samenwonend: * wel/niet
kinderen:
naam partner:

* Doorhalen wat niet van toepassing is

¹ Gelieve dit formulier onder gesloten omslag op te sturen naar Ellen Reijmers, hoofdopleider, p/a Interactie-Academie VZW, Van Schoonbekestraat 33, 2018 Antwerpen.
Deze gegevens beschouwt zij als vertrouwelijk en ze vormen de basis voor haar om te zien of aan de toelatingcriteria is voldaan, dan wel of aanvullende informatie door haar zal gevraagd worden.

werk

naam van het centrum:

dienst:

adres:.....

.....

telefoonnummer:.....

e-mail:.....

functie:

aantal uren contract:

welk aandeel voorziet u op te nemen en welk aandeel het werk.....

a) inzake tijd:

b) inzake geld:.....

curriculum

a) diploma's en jaar van afstuderen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) opeenvolgende beroepen en data

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

algemeen

1. omschrijving van de actuele werктаak:

- a) doel van het centrum:.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- b) uw taak hierin:.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. waartoe wenst u:

a) de psychotherapieopleiding te volgen ?.....

.....
.....
.....
.....
.....

b) een opleiding binnen dit model te volgen ?.....

.....
.....
.....
.....
.....

3. met welke collega's werkt u (studies en functies) :.....

.....
.....
.....
.....
.....

wat denkt uw werk (directie en collega's) over uw wens deze opleiding te volgen?

.....
.....
.....
.....
.....

4. wat wenst u te leren en waartoe?.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. eerder gevolgde opleidingen en/of bijscholingen in therapeutische richting? bij wie, duur en jaartal:.....

.....
.....
.....
.....

6. psychotherapie-ervaring: vanuit welk model, voor welke cliëntvragen? ..

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. voorziet u te kunnen werken op deontologisch autonome wijze en in nauwe samenwerking met collega's psychotherapeuten ?

enige toelichting a.u.b.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

toelatingsvoorwaarden

Ondergetekende

1. verbindt er zich toe gelijktijdig geen andere psychotherapieopleiding te volgen:
2. vaankaardt de voorwaarde 'werk maken van':
3. schrijft zich in voor een programma (zie *Samenspraak* voor data en praktische schikkingen):

Initiatie in systeemtheoretisch denken

data:

Zomercursus

data:

Druk en beïnvloeding

data:

Seminarie Systeemtheorie

data:

andere:

data:

GELIEVE U IN TE SCHRIJVEN VIA HET SECRETARIAAT D.M.V. HET INSCRIVINGS-FORMULIER UIT SAMENSpraak

indien u reeds een programma volgde, noteer de titel, data en de leiding: ..

.....

.....

4. wenst op basis van dit programma zijn vaardigheden in empathie, omgaan met beïnvloeding, feedbackhantering en waarneming bespreekbaar te stellen in een *overleggesprek* waartoe u eventueel wordt uitgenodigd :

5. wenst, indien uit het overleggesprek blijkt dat de therapeutische basisvaardigheden in voldoende mate zijn verworven, op de kandidatenlijst te komen voor deelname aan de opleidingsgroep met start in 20

6. inschrijvingsgeld (voor administratie en overleggesprek):

voor Belgen:

€ 50,00 werd gestort op rekening **000-1613913-27**, op datum van

voor Nederlanders:

€ 50,00 werd gestort op bankrekening: **47.17.69.576** (ABN-AMRO) ten gunste van Interactie-Academie vzw, op datum van:

Datum..... Handtekening.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Interactie-Academie vzw
Van Schoonbekestraat 33
B-2018 Antwerpen

e-mail: secretariaat@interactie-academie.be
website: www.interactie-academie.be
tel.: 00 32 (0)3/237 01 52
fax: 00 32 (0)3/248 69 31

